

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

УДК 796.071.42

Чухланцева Н.В.¹, Чередниченко І.А.¹

¹канд. наук з фіз. вих., доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Глобалізація стала загальним поняттям більшості людей. Часто цей термін пов'язаний із скороченням відстаней між країнами через використання Інтернету, є синонімом зростаючої світової економіки. Глобалізація пов'язана з великими змінами в економічному, соціальному та культурному житті. Загальною рисою, притаманною названим змінам є збільшення культурної різноманітності, а саме результат великомасштабної міграції людей між країнами. Ці складні зміни актуалізували серйозні проблеми модернізації освітніх програм в Україні. Коледжі та університети виявили, що розуміння культурних відмінностей та розвиток здатності адекватно реагувати стало критично важливим для успіху здобувачів освіти. Життя у глобальному суспільстві вимагає, щоб навички та знання студентів включали «глобальну компетенцію».

Так, в «Стандарті вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 «Фізична культура і спорт», що затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 р. № 516, серед загальних компетентностей визначено «Здатність працювати в міжнародному контексті», що розширює та забезпечує можливості формування спеціальних компетентностей, а саме «Здатності до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту».

Міжкультурну компетентність (МКК) можна визначити як здатність ефективно та належним чином спілкуватися у міжкультурних ситуаціях, та яка ґрунтується на міжкультурних знаннях, навичках та відношеннях. Міжкультурні знання сприяють ефективній соціалізації випускників ЗВО, допомагають стати конкурентоспроможними на ринку праці, в тому числі і закордонному. Тому формування майбутніх фахівців здатності до дій в міжнародному контексті і адекватних дій в будь-якій міжкультурній ситуації повинно будуватися на підґрунті прогнозованих потреб.

Пропонована модель процесу формування МКК визначає основні елементи, необхідні для виникнення МКК, відображає безперервний цикл, що включає п'ять основних елементів: відносини, знання, навички, внутрішні

результати, та зовнішні результати. Ці п'ять елементів класифікуються як індивідуальні чи інтерактивні.

Рівень розвитку людини може переходити від індивідуального (особистісного) рівня до інтерактивного (міжособистісного) рівня. На індивідуальному рівні основна увага приділяється якостям, пов'язаним зі ставленням, включаючи повагу, відкритість та цікавість. Знання та навички вказують на розуміння своєї власної культури та культур інших людей та обробку знань у вигляді спостереження, слухання, оцінки, аналізу, інтерпретації та співвіднесення. Рівень взаємодії включає внутрішні та зовнішні результати. Внутрішні результати є гнучкістю, пристосовністю, емпатією, які впливають на систему поглядів. Зовнішні результати включають видиме поведінку, таку як спілкування та моделі поведінки, відповідні та ефективні у міжкультурній взаємодії. Відзначимо, що значущими суспільно-політичними і культурними засобами взаємодії традиційно є фізична культура і спорт. Як тільки весь цикл завершено, з подальшою участю у міжкультурній взаємодії, процес починається знову і повторюється для досягнення більшого ступеня МКК.

З практичного погляду – розвиток МКК у студентів вимагає створення і запровадження міжкультурних програм та/або курсів вищої освіти, які безпосередньо звертаються до МКК, оскільки наразі це не відбувається природним чином. Розуміння необхідності розвитку МКК викликає необхідність змінювати освітньо-професійні програми навчання майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту та визначати глобальної перспективи. Проте наразі програми підготовки майбутніх спеціалістів фізичного виховання часто відносяться до найменш інтернаціоналізованих програм у закладах вищої освіти. Тому не дивно, що нині розвиток міжкультурної компетентності (МКК) студентів стає одним з головних завдань у більшості закладів вищої освіти (ЗВО) фізкультурного профілю.

На нашу думку, буде доцільно організовувати віртуальну взаємодію студентів ЗВО зі студентами та педагогами фізичного виховання в різних країнах, що буде більш перспективним, ніж, наприклад, стажування викладачів в інших країнах. На нашу думку, досвід участі студентів у віртуальній мобільності сприятиме підвищенню міжнародної обізнаності, покращенню рівня міжкультурної комунікативної компетенції та культурній поінформованості студентів.